حرمين
رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

الوَسَائِلُ المُفِيدَةُ لِلحَيَاةِ السَّعِيدَةِ | كردي سوراني | سۆرانی

ئامراز ورێکارە بەسوودەکان بۆ گەیشتن بە ژیانێکی بەختەوەر

نووسینی:
شەیخ عبد الرحمن ئیبن ناسرٍ ئەلسەعدی
-ڕەحمەتی خوای لێبێت-

ح جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات ، ١٤٤٧هـ

السعدي ، عبدالرحمن
الوسائل المفيدة للحياة السعيدة - كردي سوراني. / عبدالرحمن السعدي ؛ جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات - ط١. .- الرياض ، ١٤٤٧هـ

٣١ ص ؛ ..سم

رقم الإيداع: ١٤٤٧/٣٨٦١
ردمك: ٦-٢٩-٨٥٧٠-٦٠٣-٩٧٨

الوَسَائِلُ المُفِيدَةُ لِلحَيَاةِ السَّعِيدَةِ

ئامراز وڕێکاره بەسوودەکان بۆ گەیشتن به ژیانێکی بەختەوەر

الشَّيْخُ عَبْدُ الرَّحَمَنِ بْنُ نَاصِرٍ السَّعْدِيُّ

رَحِمَهُ اللّٰهُ

نووسینی:

شەیخ عبد الرحمن ئیبن ناسرٍ ئەلسەعدی -ڕەحمەتی خوای لێبێت-

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ئامراز ورێكاره بەسوودەكان بۆ گەیشتن بە ژیانێكی بەختەوەر

پێشەكی دانەر

الحمد لله الذي له الحمد كله، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله، صلى الله عليه وعلى آله وأصحابه وسلم.

پاشان: بێگومان ئارامی ودڵنیایی وبەختەوەری دڵ ولاچوونی غەم وخەفەتەكانی ؛ داواكراوە لەلایەن هەموو مرۆڤێكەوە، و بەهۆیەوە ژیانێكی خۆش وبەختەوەر بەدەست دەهێنرێت، وشادی وئاسوودەیی كامڵ دەبێت، بۆ بەدەستهێنانی ئەم بەختەوەرەیە چەند هۆكارێك هەیە لەوانەش: هۆكاری ئاینی، هۆكاری سروشتی، هۆكاری كرداری، هەموو ئەمانەیش تەنها بۆ ئیماندار كۆدەبێتەوە، بەڵام خەڵكانی تر ؛ ئەگەرچیش هەندێكیان بەدەست بهێنن لەلایەك وهۆكارێكەوە كە ژیرەكانیان كۆشش دەكەن بۆ گەیشتن پێی، بەڵام لە زۆر لایەنی ترەوە بەختەوەری بەدەست ناهێنن كە بەسوودترن ودامەزراوترن وچاكترن بۆ

بەدەستهێنانی ئامانجەکان.

من لەم پەیامەدا ئەو هۆکارانەی لە هزرمدایە ؛ دەینووسم بۆ بەدەستهێنانی ئەم ئامانجە باڵایە، کە هەموو مرۆڤێك هەوڵی بۆ دەدات.

هەندێك خەڵك گەیشتوون بە زۆرێك لەم هۆکارانە بۆیە ژیانێکی بەختەوەرانە وخۆشیان هەیە، وهەندێك خەڵکی تر ؛ شکستیان خوارد لە گەیشتن پێیان بۆیە لە ژیانێکی ناخۆش وناڕەحەتدان، وژیانیان پڕ لە مەینەتیە، وخەڵکی تر هەیە ؛ لەناوەڕاستدایە، بە پێی گەیشتنیان بە هۆکارەکان، خوای گەورە سەرکەوتوومان بکات ویارمەتیدەرمان بێت بۆ بەدەستهێنانی هەموو خێرێك، ودوورخستنەوەی هەموو شەڕێك.

بەشی یەکەم

١- گەورەترین هۆکار وگرنگترین بنچینە بریتیە لە ئیمان هێنان وکردەوەی چاك ئەنجامدان، خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾﴾

هەرکەس لە نێر یان لە مێ کردەوەی چاکی کردبێت و

بیكات و بڕواداریش بوو بێت ئەوە سوێند بە خوا بە ژیانێكی خۆش دەیان ژیەنین و سوێند بێ پاداشتیان بدەینەوە بە چاكتر لەوەی كە ئەوان دەیانكرد﴾ [النحل: ٩٧].

خوای گەورە باسیكردووە وپەیمانی داوە بە ئەوانەی ئیمانیان هێناوە وكردەوەی چاكیان كردووە ؛ ژیانێكی خۆش وپاكیان پێببەخشێت لەم دونیایەدا، وپاداشتیان بە چاكە بداتەوە لەم ژیانە ولە شوێنی مانەوەی هەمیشەیی دووارۆژ.

هۆكاری ئەمە ڕوونە ؛ ئەو ئیماندارانەی بەڕاستی باوەڕیان بە الله هێناوە، بە ئیمان هێنانێک كە بەرهەمەكەی كردەوەی چاک ئەنجام دانە؛ كە هۆكاری باش كردنی دڵ وڕەوشت ودونیاو دووارۆژە، وئەو بنچینانەیان پێیە كە ڕێنیشاندەریانە بۆ بەختەوەری وشادی، وبۆیان ڕووندەكاتەوە چۆن مامەڵە بكەن لەگەڵ دڵەڕاوكێ وغەم وخەفەت.

بەسوپاسگوزاریەوە پێشوازی لە حاڵەتەكانی ئاسوودەیی وخۆشگوزەرانی دەكەن، ولەو شتانەدا بەكاریان دەهێنن كە سوودی هەیە، ئەگەر بەم شێوەیە بەكاریان بهێنن ؛ بەختەوەر دەبن، وحەز دەكەن بمێنێتەوە وبەرەكەتی زیاتر بێت، و بەهیوای پاداشتن وەكو پاداشتی ئەوانەی سوپاسگوزاری خوای گەورەن، پاداشتێك هێندە خێر وبەرەكەتی لەگەڵدایە كە زۆر زیاترە لەم خۆشیانە؛ كە

دەرەنجامی سەرەتایی ئەم سوپاسگوزاریەن.

لەبەرامبەردا، هێندەی دەتوانن بەرەنگاری ناخۆشی وزیان وغەم وخەفەتەکان دەبنەوە، وهێندەی بتوانن لەسەر خۆیان ئاسانی دەکەن، و بەجوانی ئارام دەگرن لەسەر ئەو شتانەی ناتوانن بەرەنگاری ببنەوە، بەم شێوەیە سوود وەردەگرن لە کاریگەری وشوێنەواری ناخۆشیەکان ؛ لە بەرەنگاربوونەوەی بوێرانە، وشارەزایی وهێز، وئارامگرتن و بەهیوابوونی پاداشت، بەهۆی ئەم ئەنجامە مەزنانە ؛ ناخۆشی وناڕەحەتیەکان نامێنن، وئاسوودەیی وهیوای خۆش شوێنیان دەگرنەوە، وهیوابوون بە فەزڵ وپاداشتی خوای گەورە، پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- ئەم بابەتەی ڕوون کردووەتەوە لەم فەرموودە سەحیحەدا، کە دەفەرموێت:

(عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَلَيْسَ ذَلِكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ).

«حاڵ وکاروباری ئیماندار جێی سەرسوڕمانە، هەموو حاڵ وکاتێکی هەر مایەی خێرە بۆی، ئەگەر تووشی خۆشگوزەرانی بێت؛ سوپاسی خودا دەکات وئەمە دەبێتە مایەی خێر بۆی، وئەگەر تووشی زیان بێت؛ ئارام دەگرێت، وئەمەش هەر دەبێتە مایەی خێر بۆی، وئەمە بۆ هیچ کەسێک نییە جگە لە ئیماندار». [رواه مسلم].

پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- باسی ئەوەمان بۆ

دەكات كە خێر وپاداشتی ئیماندار چەند هێندە دەبێتەوە ؛ لە هەموو ئەو شتانەی بەسەریدا ڕوودەدات لە بەختەوەری ونارەحەتی. بۆیە دەبینیت هەردووكیان ڕوودەدەن بەسەر خەڵكیدا ؛ بەڵام جیاوازیەكی زۆریان هەیە لە چۆنیەتی ڕووبەڕووبونەوەیان، ئەمیش بەپێی جیاوازیانە لە ئیمان وكردەوەی چاك. ئەوەی ئیمان وكردەوەی چاكی هەیە ؛ بەرەنگاری خێر وشەڕ دەبێتەوە بەوەی باسمان كرد لە سوپاسگوزاری وئارامگرتن وئەوەی پەیوەستن پێیانەوە، بۆیە بەختەوەر وشاد دەبێت، وغەم وخەفەت ودڵەڕاوكێ ودڵتەنگی لەسەر نامێنێت، وژیانێكی خۆشی دەبێت لەم دونیایەدا. بەڵام بێباوەڕ وفاسق بەختەوەری وخۆشیەكان بەكاردەهێنن لە شەڕ وخۆبەگەورەزانین وسنوور تێپەڕاندن، بۆیە ڕەوشتیان تێكدەچێت وبەكاریان دەهێنێت هەروەكو ئاژەڵان بە تەماح وپەرۆشیەوە، بەڵام لەگەڵ ئەمەیشدا دڵی ئارام نییە، بەڵكو پەشۆكاوە لەچەند ئاراستەیەكەوە، لەلایەكەوە دەترسێت ئەوەی حەزی پێدەكات ؛ لەناوبچێت، وتووشی نارەحەتی دەبێت لە پاراستنی حەزەكانی بەهۆی ئەو بەربەستانەی دێنە پێشی، و لەلایەكی ترەوە حەزەكانی نەفس لە سنوورێك ناوەستێت بەڵكو بەپەرۆشە بۆ شتی زیاتر، لەوەیە بەدەستی بهێنێت و لەوەیە بەدەستی نەهێنێت، ئەگەر بەدەستی بهێنێت ئەوا جێی دڵەڕاوكێیە بەهۆی ئەو

لایەنانەی باسمان کرد، وبەرەنگاری نارەحەتیەکان دەبێتەوە بە دڵەڕاوكێ ونارەزایی دەربڕین وبێزاری وترس، بۆیە مەپرسە تووشی چی غەم وپەژارەیەك دەبێت لەم ژیانەدا، لە نەخۆشیە مێشکی ودەروونیەکان، ولەو ترسەی کە ڕەنگە بیگەیەنێت بە خراپترین حاڵ وترسناکترین سەرەنجام، چونکە بەهیوای پاداشت نییە، وئارامگرتنی نییە کە دڵنەوایی بکات ونارەحەتیەکانی لەسەر ئاسان بکات.

هەموو ئەمانە زانراون لەڕێگای ئەزموونی مرۆڤەکانەوە، ویەك نمونە لەسەر ئەم جۆرە: ئەگەر تێڕامانی بۆ بکەیت وبەراوردی بکەیت لەگەڵ حاڵی خەڵکی، بۆت دەردەکەوێت جیاوازی زۆر هەیە لەنێوان ئەو ئیماندارەی بەپێی ئیمانەکەی کردەوە دەکات، وئەو کەسەی بەو شێوەیە نییە، ئاین زۆر ئامۆژگاری دەکات بۆ قەناعەت بوون بە ڕزقی خوای گەورە، وبەوەی بەخشیوویەتی بە بەندەکان لە فەزڵ وڕێزلێنانی هەمەجۆر.

ئیماندار ئەگەر تاقیبکرێتەوە بە نەخۆشی وهەژاری، یان هەر تاقیکردنەوەیەکی تر ؛ کە لەوەیە تووشی هەرکەسێك بێت، ئەوا -بە ئیمانەکەی وبەو قەناعەت وڕازیبوونەی هەیەتی بەوەی خودا بەخشیوویەتی- ؛ قایل وڕازیە، ولە دڵیەوەی داوای شتێك ناکات ؛ کە لە قەدەردا بۆ ئەو نەبووە،

له شتومه‌كی دونیایی ؛ سه‌یری ئه‌و خه‌ڵكانه ده‌كات كه كه‌متریان هه‌یه له خۆی، وسه‌یری سه‌ره‌وه‌ی خۆی ناكات، له‌وه‌یه به‌خته‌وه‌ری وئارامی زیاتر بێت له ئه‌و كه‌سانه‌ی كه هه‌موو شتێكی دونیایان به‌ده‌ست هێناوه ئه‌گه‌ر ئه‌م كه‌سه قه‌ناعه‌تی پێنه‌به‌خشرا بێت.

له‌به‌رامبه‌ردا ده‌بینیت ئه‌و كه‌سه‌ی كرده‌وه‌ی نییه به‌پێی ئیمان، ئه‌گه‌ر تووشی تاقیكردنه‌وه‌یه‌ك بێت بۆ نمونه هه‌ژاری یان له‌ده‌ستدانی شتێك له ده‌ستكه‌وته‌كانی دونیا، ئه‌وا له ئه‌وپه‌ڕی ناڕه‌حه‌تی وبێ هیوایدایه.

ونمونه‌یه‌كی تر: ئه‌گه‌ر ترس وڕووداوه ئاڵۆزه‌كان هات به‌سه‌ر مرۆڤدا، ده‌بینیت ئه‌وه‌ی ئیمانه‌كه‌ی دروسته ودڵی چه‌سپاوه، وده‌روونی ئارامه، ده‌توانێت به‌هێوری وچاكی ئه‌م حاڵه‌ته بخاته ژێر ركێفیه‌وه ؛ به‌هۆی به‌كارهێنانی ئه‌وه‌ی له‌توانایدایه له بیركردنه‌وه وقسه وكرده‌وه، وخۆی ئاماده كرووه بۆ ئه‌م ڕووداوه ناڕه‌حه‌تانه، ئه‌م حاڵه‌تانه مرۆڤ هێوه‌ر ده‌كاته‌وه ودڵی جێگیر ده‌كات.

به‌ڵام بێباوه‌ڕ به پێچه‌وانه‌ی ئه‌م حاڵه‌ته‌وه، ئه‌گه‌ر تووشی ترس بێت ؛ یژدانی ناڕه‌حه‌ت ده‌بێت، وده‌روونی ده‌شێوێت، وبیری تێكده‌چێت و له‌ناخه‌وه تووشی ترس وبیم ده‌بێت، تووشی ترسی ده‌ره‌كی ودڵه‌ڕاوكێی ناخ ده‌بێت ؛ به‌شێوه‌یه‌ك

که دەربڕینی مەحاڵە، ئەم جۆرە لە خەڵکی ئەگەر هەندێك هۆکاری سروشتی بەکارنەهێنن کە پێویستی بە ڕاهێنانی زۆر هەیە ئەوا هێزیان لەدەست دەدەن وبیریان دەشڵەژێت، بەتایبەت لە حاڵەتە نارەحەت وغەم هێنەرەکاندا ئەمیش بەهۆی نەبوونی ئیمان کە هاندەرە بۆ ئارامگرتن.

چاکەکار وتاوانبار، وئیماندار وکافر بەشدارن لە بەدەستهێنانی ئازایەتی، هەروەها توانای فیترییان هەیە بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ ڕووداوە سەختەکان وئاسانکردنەوەی، بەڵام ئیماندار جیاوازە بەهۆی بەهێزی ئیمان وئارامگرتن وتەوەکول وپشت بەستنی بە خوای گەورە، و بەهیوای پاداشتە، ئەم شتانە ئازایەتی زیاد دەکات، وشوێنەواری ترسی لەسەر کەم دەکات، ونارەحەتیەکانی لەسەر ئاسان دەبێت، هەروەکو خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿إِن تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ﴿١٠٤﴾﴾

﴿ئەگەر ئێوە ئێش و ئازارتان پێ بگات بێگومان ئەوانیش ئێش و ئازاریان پێدەگات وەک چۆن ئێوە ئێش و ئازارتان پێدەگات و ئێوە ئومێد دەکەن لەخوا ئەوەی ئەوان ئومێدی ناکەن (کە پاداشت و سەرکەوتنە) ﴾ [النساء: ١٠٤].
هەروەها خوای گەورەوە هاوکاری ویارمەتیدانێکی تایبەتیان

پێدەبەخشێت کە شوێنەواری ترسەکان لەناودەبات، پەروەردگار دەفەرموێت:

﴿...وَاصْبِرُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾

﴿وە ئارامگر -خۆ ڕاگر- بن بەڕاستی خوا لەگەڵ خۆگراندایە﴾ [الأنفال: ٤٦].

٢- لەو هۆکارانەی کە دەبێتە هۆی نەهێشتنی غەم وخەفەت ودڵەڕاوکێ، جۆرە جیاوازەکانی چاکەکارییە لەگەڵ خەڵکی بە قسە وکردەوە، هەموو ئەو خێر وچاکەکاریانە ؛ بەهۆیانەوە خوای گەورە غەم وخەفەت ودڵەڕاوکێ لادەبات لەسەر مرۆڤی چاکەکار وتاوانبار بەپێی پلەی چاکەکاریەکە، بەڵام ئیماندار چاکترین بەشی هەیە، وبەوە جیاوازە کە چاکەکاریەکەی دەرەنجامی دڵسۆزیەتی بۆ خوای گەورە و بەهیوای پاداشتە.

بۆیە خوای گەورەیش ئەنجامدانی جۆرە جیاوازەکانی خێر وچاکەی لەسەر ئاسان دەکات، ونارەحەتیەکانی لێ دوور دەخاتەوە بەهۆی دڵسۆزی وبەهیوابوونی پاداشت، پەروەردگار دەفەرموێت:

﴿لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّن نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾﴾

هیچ چاکەیەک نیە لەزۆربەی چپە کردنەکانیاندا مەگەر

یەکێک فەرمان بکات بەماڵ بەخشین لەرێی خوادا یان فەرمانکردن بە چاکە یان چاککردنی نێوان خەڵکی جا هەر کەسێک ئەوە بکات بەنیازی ڕەزامەندی خوا ئەوە لە داهاتوودا پێی دەبەخشین پاداشتی زۆر گەورە﴾ [النساء: ١١٤].

خوای گەورە -سبحانە وتعالی- باسی ئەوەمان بۆ دەکات کە ئەم کردەوە چاکانە خێرن ئەگەر هەرکەسێك ئەنجامیان بدات، وخێر خێر دەهێنێت، وشەڕ دوور دەخاتەوە، وئەو ئیماندارەی بەهیوای پاداشتە ؛ خوای گەورە پاداشتی گەورەی پێدەبەخشێت، ولەو پاداشتە مەزنانە: نەهێشتنی غەم وپەژارە وناڕەحەتی وهتد لە ناخۆشیەکان.

بەشی دووەم

دڵەڕاوکێ کە دروست دەبێت بەهۆی شپرزەیی مێشك وسەرقاڵی دڵ بە ئەو شتانەی تووشی پەژارەی دەکەن، لە هۆکارەکانی دوورخستنەوەی: سەرقاڵبوون بە کردەوەیەك لە کردەوە بەسوودەکان یان زانستێك لە زانستە بەسوودەکان. ئەم شتانە دڵ سەرقاڵ دەکەن ؛ بۆیە بیر ناکاتەوە لەو شتانەی دەبێتە هۆی دڵەڕاوکێ. لەوەیە ئەو هۆکارانەی لەبیر بچێتەوە کە دەبنە هۆی غەم وخەفەت، بۆیە دەروونی بەختەوەر

دەبێت، وچالاکی زیاد دەکات، وئەم هۆکارە باوەڕدار وبێباوەڕ تێیدا بەشدارە. بەڵام ئیماندار جیاوازە بەهۆی باوەڕ ودڵسۆزی وبەهیوابوونی پاداشت لەکاتی سەرقاڵبوونی بە ئەو زانستەی فێری دەبێت یان فێری دەکات، وئەوکردەوە خێرەی دەیکات، ئەگەر پەرستن بێت ئەوا پەرستنی اللہ یە، وئەگەر کارێکی دونیایی یان خوویەك بێت ونیەتی چاکی لەگەڵدا بێت، ومەبەستی ئەوە بێت یارمەتیدەرە بۆ گوێڕایەڵی اللہ ؛ ئەمە کاریگەری باشی هەیە لەسەر نەهێشتنی غەم وخەفەت ودڵتەنگی، چەند مرۆڤ هەیە تاقیکراوەتەوە بە دڵەڕاوکێ ونارەحەتی بەردەوام، وتووشی نەخۆشی جۆراوجۆر بووە، لە بەسوودترین دەرمان وچارەسەرەکانی: (لەبیرکردنی هۆکاری نارەحەتی ودڵەڕاوکێیە، وسەرقاڵبوونی بە کردەوەیەك لە ئەرکەکانی سەرشانی).

دەبێت ئەو کارەی سەرقاڵی دەبێت ؛ لەوانە بێت کە نەفسی حەزی پێدەکات و بەپەرۆشیەتی، چونکە ئەمە دەبێتە هۆی ئەوەی مەبەستە بەسوودەکە بێتە دی، وخودا زاناترە.

لەو شتانەی دەبێتە هۆی دوورخستنەی خەفەت ودڵەڕاوکێ: کۆکردنەوەی هزرە لەسەر گرنگیدان بە کردەوەی ئێستا، ونەکردنەوە لە گرنگیدان بە داهاتوو، وبیرنەکردنەوە لە ڕابردوو، بۆیە پێغەمبەر -صلی اللہ علیه

وسلم- پەنای بە خوای گەورە دەگرت لە غەم وخەفەت، (لەو فەرموودەی بوخاری وموسلیم گێڕاویانەتەوە)، دڵتەنگی بۆ ڕابردوو هیچ سوودێکی نییە چونکە ئەوەی ڕۆیشت ناتوانێت پێی بگات وناتوانێت چارەسەری بکات، ولەوەیە غەم وخەفەت زیانی هەبێت بەهۆی ترسان لە ئەوەی لە داهاتوودا دێت، بۆیە لەسەر بەندەیە کە کوڕی ڕۆژەکەی بێت، و وزە وجدیبوون وکۆششی بەگەڕ بخات بۆ چاککردنی ئەمڕۆ وکاتی داهاتوو، کۆکردنەوەی دڵ لەسەر ئەمە دەبێتە هۆی کامڵبوونی کردەوە، وغەم وخەفەت لەسەر دڵ ناهێڵێت. پێغەمبەر -صلی اللّٰه علیه وسلم- ئەگەر نزایەکی بکردایە یان ڕێنمونی ئومەتەکەی بکردایە بۆ ووتنی ؛ ئامۆژگاری دەکردن لەگەڵ داواکردنی یارمەتی لە اللّٰه و بەهیوابوونی فەزڵی، و لەهەمان کاتدا جددی بێت وکۆشش بکات لەسەر بەدیهێنانی ئەوەی نزای بۆ دەکات. ودوورکەوتنەوە لە ئەو شتانە وڕێگاکانی کە نزای دەکرد بۆ دوورخستنەوەیان چونکە نزا هاوتای کردەوەیە، وبەندە کۆشش دەکات بۆ ئەوەی سوودی بۆی هەیە لە ئاین ودونیادا، وداوا لە پەروەردگاری دەکات مەبەستەکانی بۆ بهێنێتە دی، ویارمەتی بدات لەمەدا، هەروەکو پێغەمبەر -صلی اللّٰه علیه وسلم- دەفەرموێت:

(احْرِصْ عَلَىٰ مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنْ باللَّهِ، وَلَا تَعْجِزْ، وَإِذَآ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَـٰكِنْ قُلْ: قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَآءَ فَعَلَ، فَإِنَّ "لَوْ" تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ).

«پێداگیر به لەسەر ئەوەی سوودی بۆت هەیە، وپشت به خوای گەورە ببەستە وبێ هیوا ولاواز مەبە، وئەگەر شتێک ڕوویدا کە پێت ناخۆش بوو مەڵێ: ئەگەر ئاوا وئاوام بکردایە؛ ئاوا وئاوا دەبوو، بەڵکو بڵێ: (قَدَرُ اللّٰه وما شاء فَعَلَ) واتە: (قەدەری خودا بوو، وئەوەی ویستی لەسەر بوو ؛ جێبەجێ کرد)، چونکە ووتنی: (ئەگەر) دەرگای کردەوەکانی شەیتان دەکاتەوە» [رواه مسلم]. لەم فەرموودەیەدا پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- فەرمانیکردووە بە دوو شت: یەکەمیان بە پەرۆشبوون لەسەر شتە بەسوودەکان لە هەموو حاڵەتێکدا، وداواکردنی یارمەتی لە اللّٰه ونەکەوتنە ژێر ڕکێفی لاوازی وبێ توانایی کە ئەمیش تەمەڵی زیانبەخشە، ودووەمیان بریتیە لە ملکەچبوون بۆ اللّٰه لە ڕووداوەکانی ڕابردوو کە ڕۆیشت وجێبەجێ بوو، ومرۆڤ تێیاندا قەزا وقەدەری خودا ببینێت وپێی ڕازی بێت

پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- کاروبار وحاڵەتەکانی دابەش کرد بەسەر دوور جۆر: بەشێك بەندە هەوڵی بۆ دەدات هێندەی بتوانێت، یان دووری دەخاتەوە وئاسانی دەکات ؛ لەمەدا بەندە هەوڵ وکۆششی خۆی دەخاتە گەڕ وداوای یارمەتی لە پەروەردگاری دەکات بۆ بەدیهێنانی.

بەشێکی تر هەر هەوڵدانێکی بەندە بێ سوودە، لەمەیاندا بەندە ئاسودەیە لە بەرانبەری وملکەچ وراِزی دەبێت، وهیچ گومانێك نیە لەوەی ئەم بنچینەیە هۆکارە بۆ ئاسوودەیی ونەمانی غەم وخەفەت.

بەشی سێیەم

لە گەورەترین هۆکارەکانی سینگ فراوانی وئاسودەیی ؛ (زۆر یادکردنی خوای گەورەیە) چونکە کاریگەریەکی سەرسوڕهێنەری هەیە لەسەر سینگ فراوانی وئارامی دەروون، ونەهێشتنی غەم وخەفەت، پەروەردگار دەفەرموێت:

﴿...أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾

﴿ئاگاداربن کەهەر بە یادی خوا دڵەکان ئارام دەگرن﴾ [الرعد: ٢٨] یادکردنی پەروەردگار کاریگەریەکی گەورەی هەیە لە بەدەستهێنانی داواکراو ئەمیش بەهۆی تایبەتمەندییەکانی یادی اللّٰه یە، و بەهۆی ئەوەی بەندە هیوای پێی هەیە لە پاداشت.

هەروەها باسکردنی نیعمەتە ئاشکرا وپەنهانەکانی خوای گەورە، ناسینی نعمەتەکان وباسکردنیان هۆکاری ڕەواندنەوەی غەم وخەفەت، وهانی بەندە دەدات بۆ

سوپاسگوزاری که له بەرزترین پلەکانە ئەگەرچیش بەندە هەژار یان نەخۆش بێت یان تووشی هەر تاقیکردنەوەیەکی تر هاتبێت. ئەگەر بەراورد بکات لەنێوان نیعمەتەکانی خوای گەورە لەسەری -کە لە ژماردن نایەن- وئەوەی تووشی بووە لەناخۆشی، ئەوا نارەحەتیەکە هیچ رێژە وژمارەیەك نییە بەرامبەر نیعمەتەکان.

بەڵکو ناخۆشی وکارەساتەکان ئەگەر خوای گەورە بەندەی پێ تاقی بکاتەوە، وبەندە ئارامگر ورازی وملکەچ بێت، ئەوا ئازار وکاریگەری نارەحەتیەکەی لەسەر ئاسان وکەم دەبێتەوە، بەهیوابوونی بەندە بە پاداشت وبەندایەتی بۆ اللە بە ئارامگرتن ورازی بوون ؛ ئەمە دەبێتە هۆی شیرینکردنی شتە تاڵەکان بۆیە شیرینی پاداشت تاڵی ئارامگرتنی لەبیر دەباتەوە.

لە بەسوودترین شتەکان لەم بابەتەدا ئەوەیە کە پێغەمبەر -صلی اللە علیه وسلم- رێنمونی بۆ کردووە لە فەرموودەیەکی سەحیحدا کە دەفەرموێت:

(انظُرُوا إِلَىٰ مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنكُمْ، وَلَا تَنظُرُوا إِلَىٰ مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ، فَإِنَّهُ أَجْدَرُ أَلَّا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ).

«سەیری ئەوانەی خوارەوەی خۆتان بکەن، وسەیری ئەوانەی سەرەوەی خۆتان مەکەن، چونکە ئەمە وا دەکات

که نیعمەتەکانی خوای گەورە بەسەرتانەوە بە کەم نەزانن» [رواه البخاري]. ئەگەر بەندە ئەم ڕێنماییە مەزنە لەپێش چاوی بێت ؛ وا دەبینێت لەپێش زۆرێك لە خەڵکیەوەیە لە سەلامەتی وپاشکەوتەکانی، ولە ڕزق وپاشکەوتەکانی ؛ ئینجا حاڵی هەرجۆرێك بێت، بۆیە دڵەڕاوکێ وغەم وخەفەتی نامێنێت، وبەختەوەری وشادی زیاد دەبێت بە نیعمەتەکانی خوای گەورە ؛ کە لە پێشەوەی خەڵکی ترە تێیاندا.

هەرچەندە بەندە زیاتر تێڕامان بکات بۆ نیعمەتە ئاشکرا وشاراوەکانی خوای گەورە لەسەری، لە ئاین ودونیادا، وا دەبینێت کە پەروەردگاری خێری زۆری پێبەخشیووە وشەڕ وخراپەی زۆر وجۆراوجۆری لێ دوورخستووەتەوە، بێگومان ئەمە دەبێتە هۆی نەهێشتنی غەم وخەفەت، ودەبێتە هۆی ئاسوودەیی وشادی.

بەشی چوارەم

لەو هۆکارانەی دەبێتە هێنانی بەختەوەری ونەهێشتنی غەم وخەفەت: هەوڵدانە بۆ نەهێشتنی ئەو هۆکارانەی غەم وخەفەت دەهێنن، وکۆششکردنە بۆ بەدەستهێنانی ئەو هۆکارانەی دەبنە هۆی هێنانی بەختەوەری ؛ ئەمیش بە لەبیرکردنی ئەوەی ڕوویداوە لەڕابردوودا لە ناخۆشی ونارەحەتیەکان کە هیچ توانای نییە بی گێڕێتەوە، ودەبێت

بزانێت کە سەرقاڵکردنی بیری بە ڕابردوو دەچێتە ژێر بابەتی گاڵتەوگەپ ومەحاڵەوە، وگەمژەیی وشێتیە، بۆیە کۆششی دڵی دەکات لەسەر بیرنەکردنەوە لێیان، وهەروەها کۆششی دڵی دەکات بۆ دڵەڕاوکێ نەبوون سەبارەت بە ئەوەی لە داهاتوودا ڕوودەدات ؛ لەو شتانەی دێت بە خەیاڵیدا لە هەژاری وترس وناخۆشی وهتد. بۆیە دەزانێت کە داهاتوو نەزانراوە ؛ ئەوەی ڕوودەدات لە خێر وشەڕ وهیوا وئازار، هەمووی بەدەستی پەروەردگاری بەشکۆ ودانایە، هیچ شتێك بەدەستی بەندەکان نییە جگە لە هەوڵدان بۆ بەدەستهێنانی خێرەکان وهەوڵدان بۆ دوورخستنەوەی زیانەکان نەبێت، بەندە دەزانێت ئەگەر هزری ئاراستە بکات بۆ دوورخستنەوەی لە شپرزەبوون سەبارەت بە کاروباری داهاتوو، وتەوەکول وپشت بەستنی تەنها بە پەروەردگاری بێت لە چاککردنیان، ودڵی بۆ ئەمە ئارام بێت، ئەگەر بەم شێوەیە بێت ؛ دڵی ئۆقرە دەگرێت وحاڵ وکاروبارەکانی چاك دەبن، وغەم وخەفەت ودڵەڕاوکێی لەسەر نامێنێت.

لە بەسوودترین شتەکان سەبارەت بە کاروبارەکانی داهاتوو ؛ بەکارهێنانی ئەم نزایەیە کە پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- نزای پێدەکرد:

(اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِيَ الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِيَ آخِرَتِيَ الَّتِيَ إِلَيْهَا مَعَادِي، وَاجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِّي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَالْمَوْتَ رَاحَةً لِّي مِن كُلِّ شَرٍّ).

واته: «خودایه ئایینەکەم چاك بکە کە بڕبڕەی پشتی کارەکانمە، ودونیاشم بۆ چاک بکە کە ژیانمی تێدایە، وقیامەتیشم بۆ چاک بکە چونکە گەڕانەوەم بۆ ئەوێیە، وژیانم بۆ بکە بە هۆکاری زیادبوونی هەموو خێر وچاکەیەک، ومردنم بۆ بکە بە هۆکاری حەسانەوە لە هەموو شەڕ وخراپەیەک» [رواه مسلم]. وهەروەها کاتێك دەفەرموێت:

(اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو، فَلَا تَكِلْنِي إِلَىٰ نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنتَ).

واته: «خودایه ئومێدم بە ڕەحم و بەزەیی تۆ هەیە، و بە ئەندازەی چاو تروکاندنێکیش خۆم نەدەیتە دەستی خۆم و کار و باریشم بە چاکە بگێڕە، هیچ پەرستراوێک نییە، کە شایستەی پەرستن بێت، جگە لە تۆ» [رواه أبو داود بإسناد صحيح]. ئەگەر بەندە ئەم نزایە بڵێت کە چاکبوونی داهاتووی تێدایە لە ئاینداری ودونیایدا ؛ بە دڵێکی ئامادە، ونیەتێکی ڕاستگۆیانە، لەگەڵ کۆششکردنی بۆ ئەو شتەی دەبێتە هۆی بەدەستهێنانی ئەمە، ئەوا خوای گەورە ئەوەی نزای بۆ دەکرد وهیوای پێدەخواست وکردەوەی بۆ دەکرد ؛ بۆی دەهێنێتە دی، وغەم وخەفەتی دەگۆڕێت بە خۆشی وبەختەوەری.

بەشی پێنجەم

لە بەسوودترین هۆکارەکان بۆ نەهێشتنی دڵەڕاوکێ وغەم ئەگەر بەندە تووشی شتێك لە نارەحەتی وتاقیکردنەوەکان بوو: ئەوەیە هەوڵبدات بۆ ئاسانکردنەوەی لەڕێگای بیرکردنەوە لە خراپترین ئەگەرەکان کە لەوەیە حاڵەتەکە لەسەری کۆتایی بهاتایە، وخۆی لەسەر ئەمە ڕابهێنێت، ئەگەر وابکات ئەوا دەبێت هەوڵبدات بۆ کەمکردنەوەی کاریگەرییەکانی هێندەی دەتوانێت، بەم کۆششکردن وهەوڵدانە ؛ غەم وخەفەتی نامێنێت، بەم شێوەیە وزەی بەگەڕ دەخات بۆ بەدەستهێنانی سوودەکان، ودوورخستنەوەی زیانەکان هێندەی لەتوانای مرۆڤدایە.

ئەگەر هۆکارەکانی ترس ونەخۆشی وهەژاری وبێبەشی لە حەزە هەمەجۆرەکانی ؛ ڕوویدا، با بە هێوری وئارامی دەروونەوە مامەڵەیان لەگەڵدا بکات، وئەوپەڕی کۆشش بکات لەمەدا، ڕاهێنانی دەروون لەسەر ئارامگرتن بەرامبەر نارەحەتیەکان؛ ئاسانیان دەکاتەوە وسەختییان ناهێڵێت، بەتایبەت ئەگەر سەرقاڵ بێت بە دوورخستنەوەیان ؛ هێندەی لەتوانایدایە، بۆیە تێیدا کۆدەبێتەوە؛ ئارامگرتنی نەفسی لەگەڵ هەوڵدان بۆ بەدەستهێنانی سوود کە سەرقاڵی دەکەن لە بیرکردنەوە لە نارەحەتیەکان، وکۆششی نەفسی

دەكات لەسەر نوێكردنەوەی هێزی بەرەنگاریبوونەوەی ناڕەحەتیەكان، لەگەڵ پشت بەستن بە خوای گەورە لەمەدا ومتمانە بە ئەو زاتە مەزنە، بێگومان ئەم بابەتانە سوودی مەزنیان هەیە بۆ بەدەستهێانی بەختەوەری وسینگ فراوانی، لەگەڵ ئەوەی بەندە هیوای پێیبەتی لە پاداشتی نزیك ودواخراو، ئەمە بینراوە وتاقیكراوەتەوە، وڕووداوەكانی زۆرێك هەن كە ئەزموونیان تێدا هەیە.

بەشی شەشەم

لە مەزنترین چارەسەرەكان بۆ نەخۆشییەكانی دڵ لە شپرزەیی دەروونی ومێشكی، بەڵكو بۆ نەخۆشیەكانی لاشەیش: بریتیە لە بەهێزی دڵ ونەبوونی بێزاری وپەرچەكردار بەرامبەر بە وەهم وخەیاڵەكان كە بیركردنەوە خراپەكان دەیانهێنن. هەركەسێك خەیاڵ بكاتەوە سەبارەت بە ڕوودانی ناڕەحەتی ونەمانی خۆشیەكان؛ ئەمە تووشی غەم وخەفەت ونەخۆشییەكانی دڵ ولاشەی دەكات، وتووشی تورەیی وسەرلێشێواوی ودارِمانی دەروونی دەبێت، ئەمانەیش كاریگەری خراپیان هەیە، وزۆرێك لە خەڵكی ئەزمونیان هەیە لەگەڵ زیانە گەورەكانی.

هەركاتێك دڵ پشت بە الله ببەستێت ومتمانەی پێی

هەبێت، ملکەچی وەهم نەبێت وخەیاڵی خراپ ڕکێفی پێ نەکات، ومتمانەی بە الله هەبێت و بەهیوای فەزڵ وپاداشتی بێت، بەهۆی ئەمەوە غەم وخەفەتی لەسەر لادەچێت، ورزگاری دەبێت لە زۆرێك لە نەخۆشییەکانی دڵ ولاشە، ودڵ بەهێز وسینگ فراوان دەبێت وبەختەوەری ڕووی تێدەکات ؛ بەشێوەیەك ناتوانێت گوزارشتی لێبکات، چەند نەخۆشخانە هەیە ئەو نەخۆشانەی تێیدایە کە دەناڵێنن بەدەست وەهم وخەیاڵی پوچەوە، ئەم شتانە کاریگەریان هەبووە بەسەر بەهێزەکانەوە، چ جای لاوازەکان، وبوونە هۆی گەمژەیی وشێتی، وسەلامەت ئەوەیە خوای گەورە سەلامەتی پێببەخشێت، وسەرکەوتووی بکات بۆ کۆششکردن دژی نەفسی خۆی بۆئەوەی هۆکارە بەسوودەکان بەدەست بهێنیت کە دڵ بەهێز دەکەن، ودڵەڕاوکێ دوور دەخەنەوە، خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿وَمَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ... ﴾

﴿هەرکەسێک تەوەکولی بە خوا بێت -پشت بەخوا ببەستێت- ئەوا ئەو زاتە بەسە بۆی﴾ [الطلاق: ٣]، واتا خوای گەورە بەسە بۆ هەموو ئەو شتانەی گرنگە بەلایەوە وغەمی لێدەخوات سەبارەت بە دینداری ودونیای.

ئەوەی تەوەکولی بە الله هەیە ؛ دڵی بەهێزە وخەیاڵەکان

کاریگەریان لەسەری نییە، وڕووداوەکان بێزاری ناکەن چونکە ئەمانە بەهۆی لاوازی نەفس وترسنۆکییە کەلەڕاستیدا بوونیان نییە، ودەزانێت خوای گەورە زامنی کردووە ؛ هەرکەسێك تەوەکولی بە ئەو هەبێت ئەوا پەروەردگاری بەسە، بۆیە متمانەی بە الله هەیە ودڵنیایە سەبارەت بە پەیمانەکانی، ونارەحەتیەکەی دەگۆڕێت بۆ ئاسانی، ودڵتەنگیەکەی دەگۆڕێت بۆ بەختەوەری، وترسەکەی دەگۆڕێت بۆ ئاسایش، داوای سەلامەت لە خوای گەورە دەکەین و بەهێزی وچەسپاوی دڵمان پێببەخشێت، وتەوەکولی تەواومان بە ئەو زاتە هەبێت ؛ کە زامنی بەخشینی خێری کردووە بە هەموو ئەوانەی تەوەکولیان پێیەتی، وهەموو ناخۆشی وزیانێکیان لێ دووردەخاتەوە.

بەشی حەوتەم

١٣- کاتێك پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- دەفەرموێت:

(لَا يَفْرَكْ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً، إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا خُلُقًا آخَرَ).

«با هیچ پیاوێکی ئیماندار ڕقی لە ئافرەتێکی ئیماندار نەبێتەوە، ئەگەر ڕقی لە ڕەوشتێکی بێت؛ ئەوا ڕەوشتێکی تری لە لا پەسەندە». [رواه مسلم]، دوو سوودی مەزنی تێدایە:

یەکەم: ڕێنمونی بۆ چۆنیەتی مامەڵەکردن لەگەڵ هاوسەر

وکەسی نزیك وهاوڕێ وهەریەکێکی تر کە پەیوەندیت پێیەوە هەیە، دەبێت خۆت ڕابهێنیت لەسەر ئەوەی کە بەرامبەر کەموکورتیەك یان هەرشتێکی تر کە تۆ حەزت لێی نییە ؛ ئەگەر تێیدا بەدیت کرد، بەراورد بکە لەنێوان ئەمە وئەوەی ئەرکە لەسەرت لە هێشتنەوەی خۆشەویستی وپەیوەندیەکی بەهێز، چاکەکانی ومەبەستە تایبەت وگشتییەکان بەبیری خۆت بهێنەوە، بەم چاوپۆشی کردنە لە کەموکورتیەکان ورەچاوکردنی لایەنە چاکەکان، هاوڕێیەتی وپەیوەندی بەردەوام دەبێت، وگونجان وهێوری دێتە دی.

سوودی دووەم: نەهێشتنی غەم ودڵەڕاوکێ، وهێشتنەوەی دڵسۆزی وپاکی لەگەڵ جێبەجێکردنی مافە واجب وسونەتەکان ؛ و بەدیهێنانی هێوری لەنێوان هەردوولا، ئەوەی کردەوە نەکات بە ئەم ڕێنمونیەی پێغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- ئاماژەی بۆ کردووە ومەسەلەکە پێچەوانە بکاتەوە، وبەردەوام چاوی لەسەر کەموکورتیەکان بێت وکوێر بێت دەرهەق بە جوانیەکان، دەبێت تووشی دڵەڕاوکێ بێت، وپەیوەندی لەنێوان خۆی وکەسی خۆشەویستی پچڕانی تێدەکەوێت، وتووشی زۆر لە کەموکورتی دەبن دەرهەق بە مافەکان بەرامبەر یەکتر.

زۆرێك لەو خەڵکانەی کە خاوەنی هیمەتی بەرزن ؛ خۆیان

دادەمەزرێنن لەسەر ئارامگرتن ودڵنیایی لەکاتی ڕوودانی کارەسات ونارەحەتیەکان. بەڵام لە کەمترین شتدا تووشی دڵەڕاوکێ دەبن، وهێوری دەروونیان تێکدەچێت، هۆکار ئەوەیە خۆیان ڕاهێنا لەگەڵ چۆنیەتی مامەڵەکردن لەگەڵ کارەساتە گەورەکاندا، بەڵام لە شتە بچووکەکاندا ئەمەیان جێبەجێ نەکرد بۆیە زیانی پێیان گەیاند وکاریگەری هەبوو لەسەر تێکدانی هێوری وئارامیان، مرۆڤی بەهێز خۆی دادەمەزرێنێت لەسەر چۆنیەتی مامەڵەکردن لەگەڵ ڕووداوە بچووك وگەورەکاندا وداوای یارمەتی لە اللّٰه دەکات لەمەدا، ولێی دەپارێتەوە کە نەیدات بەدەستی خۆی هێندەی چاوتروکانێکیش، ئەگەر وابوو ؛ ئەوا ڕووداوی بچووکی لەسەر ئاسان دەبێت هەروەکو چۆن کارەساتی گەورەی لەسەر ئاسان بووە. بۆیە دڵ ودەروون چەسپاو وئارام ودڵنیا دەبێت.

بەشی هەشتەم

مرۆڤی ژیر دەزانێت ژیانی ڕاستەقینە ئەوەیە کە بە ئاسوودەیی وشادی دەژی، وژیانێکی زۆر کورتە، بۆیە نابێت کورتتری بکاتەوە بە غەم وبەردەوامبوون لەگەڵ نارەحەتیەکان ؛ چونکە ئەمە دژی ژیانی ڕاستەقینەیە، دەبێت بەپەرۆش بێت لەسەر ژیانی ؛ ونابێت ڕێگە بدات کە زۆرینەی

ماوەی ژیانی بە غەم ونارەحەتی بڕوات، وجیاوازی نییە لەمەدا لەنێوان چاکەکار وتاوانبار، بەڵام ئیماندار باشترین بەشی هەیە لە بەدیهاتنی ئەم وەسفانە تێیدا، وبەشی بەسوودی نزیك ودواخراوی هەیە.

ئەگەر ناخۆشیەکی بەسەردا هات یان بترسێت لەوەی تووشی بێت ؛ با بەراورد بکات لەنێوان ئەو نیعمەتە ئاینی ودونیاییانەی پێی بەخشراوە، وئەوەی تووشی بووە لە نارەحەتی، لەکاتی بەراوردا زۆری ئەو نیعمەتانە دەردەکەوێت کە پێی بەخشراوە، وکاریگەری نارەحەتی وناخۆشییەکان نامێنێت.

هەروەها بەراورد بکات لەنێوان ئەو زیانەی دەترسێت تووشی بێت، وئەگەرە زۆرەکانی سەلامەت بوون لێی، نابێت ڕێگە بدات ئەگەرە لاوازەکان سەربکەون بەسەر ئەگەرە زۆر وبەهێزەکان؛ ئەگەر وابێت غەم وخەفەتی نامێنێت، وپیلان دادەنێت بۆ گەورەترین ئەگەر کە لەوەیە تووشی بێت، بۆیە خۆی دادەمەزرێنێت لەسەر ڕوودانی ؛ ئەگەر ڕوویدا، وهەوڵدەدات بۆ دوورخستنەوەی ئەوەی ڕووی نەداوە وبۆ نەهێشتنی ئەوەی ڕوویداوە یان کەمکردنەوەی شوێنەوارەکانی.

لە بابەتە بەسوودەکان ئەوەیە بزانیت کاتێك خەڵکی

ئازارت دەدەن بەتایبەت بە قسەی خراپ، ئەمە زیانی بۆت نییە ؛ بەڵکو زیانی بۆ ئەوانە، مەگەر خۆت سەرقاڵ بکەیت بە ئەو قسانەوە، وڕێگەی پێبدەیت دەست بگرێت بەسەر هەست وسۆزت، ئەگەر وابیت ئەوا زیانی بۆ تۆیش دەبێت هەروەکو چۆن زیانی بۆ ئەوان هەبوو، ئەگەر گوێی پێنەدەیت ئەوا هیچ زیانی بۆت نابێت.

بزانە ژیانت شوێنکەوتەی بیرکردنەوەکانتە، ئەگەر بیرکردنەوەکانت لە شتی بەسووددا بێت بۆت لە ئاین یان دونیادا ؛ ئەوا ژیانت خۆش وبەختەوەر دەبێت، ئەگەر نا بەپێچەوانەوە دەبێت.

لە بەسوودترین بابەتەکان ئەوەیە خۆت دابمەزرێنیت لەسەر ئەوەی چاوەڕانی سوپاس نەبیت لە جگە لە اللە، ئەگەر چاکەکار بیت بەرامبەر ئەوانەی مافیان لەسەرت هەیە یان مافیان لەسەرت نییە، بزانە ئەمە مامەڵەکردنی تۆیە لەگەڵ اللە، بۆیە گویێ مەدە بە سوپاسکردنی ئەو کەسانەی چاکەکار بوویت بەرامبەریان، هەروەکو خوای گەورە قسەی بەندە تایبەتە هەڵبژێردراوەکانی دەگێڕێتەوە ودەفەرموێت:

﴿إِنَّمَا نُطۡعِمُكُمۡ لِوَجۡهِ ٱللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمۡ جَزَآءٗ وَلَا شُكُورًا ۝٩﴾

﴿(دەڵێن) بەڕاستی ئێمە تەنها لەبەر ڕەزامەندی خوا

خواردنتان دەدەینێ، چاوەڕوانی ناکەین لە ئێوە نە پاداشت ونە سوپاس﴾ [الإنسان: ٩].

زیاتر جەخت لەسەر ئەم بابەتە دەکرێتەوە لەکاتی مامەڵەکردن لەگەڵ خێزان ومنداڵەکان وئەوانەی پەیوەندی بەهێزت پێیانەوە هەیە ؛ هەرکاتێك خۆت دامەزراند لەسەر دوورخستنەوەی شەڕ وزیان لێیان، ئەوا هێور وئارام دەبیت. لەو هۆکارانەی ئارامی دەبەخشن بە مرۆڤ ئەوەیە کردەوە چاکەکان بکەیت بەپێی توانای جەستەیی ودەروونیت بەبێ زێدەڕۆیی کردن چونکە زێدەڕۆیی تووشی دڵەڕاوکێت دەکات، ئەگەر سنووری سروشتی تێبپەڕێنیت ئەمە دەبێتە هۆی ئەوەی بە پەشیمانی بگەڕێیتەوە وفەزڵ وپاداشت بەدەست نەهێنیت، بەهۆی ئەوەی کە ڕێگایەکی خواروخێچت گرتە بەر، ئەمەیە دانایی: لە حاڵەتە ناڕەحەتەکان ؛ ئەنجامی پاك وشیرین بەدەست بهێنیت، بەم شێوەیە پاکی وبێ خەوشی دەروون زیاد دەبێت، وناڕەحەتیەکان هێدی هێدی نامێنن.

شتە بەسوودەکان با لە نێوچەوانت بن وهەوڵ بدە بۆ بەدەست هێنانیان، وئاوڕ مەدەرەوە بۆ شتە زیانبەخشەکان ؛ کە بەم شێوەیە بیت دوور دەکەویتەوە لە هۆکارەکانی هێنانی غەم ودڵتەنگی، ودەستەبەرداری ساتەکانی هێوری وئارامی مەبە، وبا بەوردی هزرت لەسەر کارە گرنگەکان بێت.

له ڕێنماییه بەسوودەکان ئەوەیە کە کارەکان لە ئێستادا جێبەجێ بکەیت، بۆ ئەوەی بۆ کارەکانی داهاتوو سەرقاڵ نەبیت ؛ چونکە ئەگەر کارەکانی ئەمڕۆ جێبەجێ نەکەیت ئەوا کردەوەکانی ڕابردووت لەسەر کۆ دەبێتەوە، بۆیە شوێنەواری نەرێنی لەسەرت زیاتر دەبێت، ئەگەر هەموو شتێك یەکلایی بکەیتەوە لەکاتی خۆیدا ؛ ئەوا بەهێزی هزر وکردەوە ڕووبەڕووی کارەکانی داهاتوو دەبیتەوە.

دەبێت بژاردەت لەنێوان کردەوەکاندا گرنگترین لەپێشەوە بێت پاشان گرنگتر وبەو شێوەیە، وبزانە چی کردەوەیەك نەفست حەزی پێیەتی و بەپەرۆشیت بۆی، چونکە پێچەوانەیان تووشی بێزاری وناڕەحەتیت دەکەن، ولەمەدا پشت بە بیرکردنەوەی دروست وڕاوێژ ببەستە، ئەوەی ڕاوێژ بکات ؛ پەشیمان نابێتەوە، ئەوەی دەتەوێت بیکەیت ؛ بەجوانی و وردی بیخوێنەوە، ئەگەر بەرژەوەندی هاتەدی وپێداگیر بووی لەسەر جێبەجێکردنی ئەوا پشت بە اللە ببەستە، چونکە بەڕاستی اللە ئەوانەی خۆشدەوێت کە پشتی پێدەبەستن وتەوەکولیان تەنها بە ئەو زاتەیە.

والحمد لله رب العالمين.

وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم.

***

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque and the Prophet's Mosque in languages

978-603-8570-29-6